

Φυλλάδιο Γλώσσας - Χρόνος- Ταξιδεύοντας με ελέφαντα

Τάξη: ΣΤ΄ Δημοτικού

Όνομα:

Θεωρία

Πώς δηλώνουμε τον χρόνο;

Τον χρόνο όπου γίνεται κάτι μπορούμε να τον δείξουμε με:

1. **Τους χρόνους του ρήματος** → γράφω, έγραφα, θα γράψω
2. **Χρονικές προτάσεις** → Όταν ήρθες, έφυγα.
3. **Χρονικά επιρρήματα** → χθες, αύριο, τώρα...
4. **Φράσεις με προθέσεις** → το πρωί, σε μια ώρα, τον χειμώνα...
5. **Ουσιαστικά που λειτουργούν ως χρονικά επιρρήματα** → φέτος, πέρσι, κάθε μέρα...

Χρονικά επιρρήματα

Είναι άκλιτες λέξεις που δείχνουν πότε γίνεται κάτι.

Κατηγορίες και παραδείγματα:

- **Του παρόντος:** τώρα, σήμερα, αμέσως, ευθύς, κατευθείαν
- **Του παρελθόντος:** χθες, προχθές, άλλοτε, πέρσι, πριν, κάποτε, παλιά
- **Του μέλλοντος:** αύριο, μεθαύριο, ύστερα, μετά, αργότερα, στο εξής
- **Συχνότητας:** συχνά, πάντοτε, ποτέ, καμιά φορά, πότε-πότε, καθημερινά
- **Διάρκειας:** πάντα, συνεχώς, όλη μέρα, για λίγο, για πάντα

Χρονικοί σύνδεσμοι - Εισάγουν χρονικές προτάσεις

- **Όταν** (π.χ. Όταν ήρθες, έφυγα.)
- **Αφού** (π.χ. Αφού διάβασες, έπαιξες.)
- **Μόλις** (π.χ. Μόλις χτύπησε το κουδούνι, βγήκαν έξω.)
- **Ενώ** (π.χ. Ενώ έτρωγα, μιλούσα.)
- **Πριν (να)** (π.χ. Πριν φύγεις, τηλεφώνησε.)
- **Καθώς** (π.χ. Καθώς περπατούσα, σκεφτόμουν.)
- **Από τότε που** (π.χ. Από τότε που γνώρισα τη Μαρία, είμαστε φίλοι.)
- **Ωσότου / ώσπου** (π.χ. Περμένε ώσπου να έρθει.)
- **Όσο** (π.χ. Όσο διάβαζε, δεν μιλούσε κανείς.)

Προθέσεις που δηλώνουν χρόνο

- ✓ **σε** → σε μια ώρα, σε τρεις μέρες, σε έναν μήνα
- ✓ **με** → με το ξημέρωμα, με τη δύση του ήλιου
- ✓ **κατά** → κατά το πρωί, κατά το καλοκαίρι
- ✓ **τον / την / το** (με αιτιατική) → τον χειμώνα, την άνοιξη, το μεσημέρι
- ✓ **από** → από το πρωί, από τότε, από την αρχή

- ✓ **ως / έως** → *ως το βράδυ, έως αύριο*
- ✓ **μέχρι** → *μέχρι το μεσημέρι, μέχρι τότε*
- ✓ **για** → *για λίγο, για πάντα, για δύο ώρες*
- ✓ **πριν από** → *πριν από τρεις μέρες, πριν από λίγο*
- ✓ **μετά (από)** → *μετά το μάθημα, μετά από καιρό*
- ✓ **ανά** → *ανά εβδομάδα, ανά δύο μέρες*
- ✓ **χωρίς** → *χωρίς καθυστέρηση (σπάνια, αλλά χρησιμοποιείται χρονικά)*

 Ασκήσεις

Άσκηση 1 - Υπογράμμισε όλα τα χρονικά επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις:

1. Ο Γιάννης ήρθε χθες και θα ξανάρθει αύριο.
2. Η Μαρία μελετάει συχνά αλλά ξεκουράζεται σπάνια.
3. Το λεωφορείο θα φτάσει αργότερα.
4. Ο παππούς μας επισκέφτηκε προχθές.
5. Η γιορτή γίνεται κάθε χρόνο το καλοκαίρι.
6. Ο Πέτρος κοιμάται νωρίς αλλά ξυπνά αργά.
7. Έχουμε αγώνα μπάσκετ σήμερα το απόγευμα.
8. Δεν θα πάμε ποτέ σε εκείνο το μέρος.
9. Ο Νίκος παίζει κιθάρα καθημερινά.
10. Συναντηθήκαμε κάποτε σ' αυτό το νησί.

Άσκηση 2 - Κυκλώστε τους χρονικούς συνδέσμους και σημειώστε αν δηλώνουν παρόν, παρελθόν ή μέλλον:

1. Όταν χτύπησε το κουδούνι, μπήκαμε στην τάξη.
2. Αφού τελείωσε το φαγητό του, πήγε για ύπνο.
3. Μόλις άνοιξε η τηλεόραση, όλοι κάθισαν στον καναπέ.
4. Έφυγα πριν να έρθεις.
5. Ενώ έπαιζαν, μιλούσαν δυνατά.
6. Θα μείνουμε εδώ ώσπου να τελειώσει η βροχή.
7. Καθώς περπατούσαμε, ακούσαμε έναν θόρυβο.
8. Τον ξέρω από τότε που ήμασταν παιδιά.
9. Μην φύγεις πριν να σου μιλήσω.
10. Όσο τραγουδούσε, χόρευε κιόλας.

Άσκηση 3 - Διάλεξε το σωστό χρονικό επιρρημα από την παρένθεση και γράψε ολόκληρη την πρόταση:

1. Θα φύγουμε _____ (χθες / αύριο).
2. Η Άννα διάβασε πολύ _____ (πριν / μετά).

3. Ο Γιάννης παίζει μπάσκετ _____ (συχνά / ποτέ).
4. Δεν θα ξαναμιλήσουμε γι' αυτό _____ (ποτέ / πάντα).
5. Εμείς ήρθαμε _____ (σήμερα / προχθές).
6. Ο παππούς μας διηγείται ιστορίες _____ (κάποτε / αύριο).
7. Το λεωφορείο έφυγε _____ (νωρίς / ύστερα).
8. Ο Μάριος παίζει κιθάρα _____ (συνεχώς / χθες).
9. Θα ταξιδέψουμε στην Ιταλία _____ (αργότερα / πριν).
10. Δεν σε είδα στο σχολείο _____ (σήμερα / αύριο).

Άσκηση 4 – Υπογραμμίστε τον χρονικό προσδιορισμό και γράψτε αν δείχνει παρόν, παρελθόν ή μέλλον.

1. Αύριο θα κάνουμε γιορτή.
2. Χθες βράδυ κοιμήθηκα νωρίς.
3. Σήμερα έχουμε γυμναστική.
4. Πριν από λίγο έφυγε η δασκάλα.
5. Μεθαύριο θα πάμε στο θέατρο.
6. Κάποτε ταξιδέψαμε όλοι μαζί.
7. Από τότε που σε γνώρισα, χαμογελώ περισσότερο.
8. Ο Κώστας μελετάει κάθε μέρα.
9. Το καλοκαίρι περνάμε στο χωριό.
10. Σε μια ώρα θα ξεκινήσουμε.

Άσκηση 5 – Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τον κατάλληλο χρονικό σύνδεσμο:

1. _____ ήρθες, έφυγα. (όταν, αφού)
2. Δεν θα φύγω _____ τελειώσεις. (πριν να, ώσπου)
3. _____ μελέτησες, πήγες βόλτα. (αφού, μόλις)
4. _____ τρώγαμε, μιλούσαμε για το σχολείο. (ενώ, καθώς)
5. Δεν μιλήσαμε _____ έφυγε. (πριν να, αφού)
6. Θα καθίσω εδώ _____ γυρίσεις. (ώσπου, όταν)
7. _____ χτύπησε το τηλέφωνο, ξύπνησα. (μόλις, αφού)
8. _____ κοιμόσουν, διάβαζα. (όσο, ενώ)
9. _____ πέρασε η ώρα, πήγαμε για ύπνο. (καθώς, αφού)
10. Δεν σταμάτησε να τραγουδάει _____ να βραδιάσει. (ώσπου, πριν να)

Άσκηση 6 – Βάλε κατάλληλα χρονικά επιρρήματα στις προτάσεις.

1. Ο Πέτρος πήγε στο πάρκο _____.
2. Θα ταξιδέψουμε στην Κρήτη _____.
3. Η Μαρία μελετάει _____ για το διαγώνισμα.
4. Η δασκάλα ήρθε στην τάξη _____.
5. Είχαμε γιορτή στο σχολείο _____.

ΚΡΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

6. Ο Γιάννης θα παίξει ποδόσφαιρο _____.
7. Επισκεφθήκαμε το μουσείο _____.
8. Συναντηθήκαμε όλοι στην πλατεία _____.
9. Ο Δημήτρης θα δώσει εξετάσεις _____.
10. Δεν θα ξαναπάμε εκεί _____.

Άσκηση 7 -Μετέτρεψε τις προτάσεις προσθέτοντας 2 διαφορετικά χρονικά επιρρήματα σε καθεμία.

Παράδειγμα:

Η Άννα παίζει. → Η Άννα παίζει **τώρα**. / Η Άννα παίζει **κάθε μέρα**.

1. Ο Γιώργος διαβάζει.

2. Τα παιδιά τραγουδούν.

3. Η Μαρία πηγαίνει στο φροντιστήριο.

4. Ο μπαμπάς μαγειρεύει.

5. Η γιαγιά πλέκει.

6. Ο σκύλος κοιμάται.

7. Ο Νίκος παίζει κιθάρα.

8. Εμείς βγαίνουμε βόλτα.

Άσκηση 8 - Γράψε δικές σου προτάσεις χρησιμοποιώντας τους παρακάτω συνδέσμους.

1. **Όταν** →
2. **Αφού** →
3. **Μόλις** →
4. **Πριν (να)** →

5. Καθώς →

Άσκηση 9 - Συμπλήρωσε τις προτάσεις με φράσεις που δηλώνουν χρόνο. Πρόσεξε να χρησιμοποιήσεις προθέσεις.

1. Θα συναντηθούμε _____.
2. Διαβάζω _____.
3. Ταξιδεύουμε _____.
4. Η γιορτή έγινε _____.
5. Το σχολείο ανοίγει _____.
6. Οι μαθητές φεύγουν _____.
7. Η οικογένεια θα πάει διακοπές _____.
8. Η ταινία αρχίζει _____.
9. Θα βρεθούμε ξανά _____.
10. Έπαιξα στο γήπεδο _____.

Άσκηση 10 - Γράψε ένα μικρό κείμενο (8-10 προτάσεις) όπου να φαίνεται καθαρά η χρονική σειρά των γεγονότων.

Στο κείμενό σου πρέπει να χρησιμοποιήσεις:

- **τουλάχιστον 4 χρονικά επιρρήματα** (π.χ. χθες, σήμερα, αύριο, συχνά, κάποτε, μετά, αμέσως...)
- **τουλάχιστον 3 χρονικούς συνδέσμους** (π.χ. όταν, αφού, μόλις, πριν να, καθώς, ώσπου...)
- **τουλάχιστον 2 φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο** (π.χ. το πρωί, σε μια ώρα, τον χειμώνα, κατά το βράδυ, με το ξημέρωμα...)
